Hukuk Bölümü 2005/18 E., 2005/66 K.

- **2942 SAYILI KANUNUN (KAMULAŞTIRMA KANUNU) 12. MADDESİNİN UYGULANMASINDAN DOĞAN DAVA**
- **BARAJ MÜCAVİR ALANLARININ KAMULAŞTIRILMASINI İNCELEME KOMİSYONU KARARININ İPTALİ İSTEMİ**

- 2942 S. KAMULAŞTIRMA KANUNU [Madde 12]

"İçtihat Metni"

OLAY :

Adıyaman İli'nde DSİ tarafından yapımı gerçekleştirilen "Çat Barajı Projesi" kapsamına giren kamulaştırma işlemleri tamamlanıp barajda su tutulmaya başlanması üzerine ve "Baraj İnşaatı İçin Yapılan Kamulaştırmada Kamulaştırma Sahasına Mücavir Taşınmaz Malların Kamulaştırılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri gereğince, baraj gölü çevresinde bulunan yerleşim birimlerinde ilan yapılmak suretiyle kamulaştırma alanına mücavir taşınmazların maliklerine 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12/6. maddesine göre taşınmazlarının kamulaştırılması için talepte bulunabilecekleri duyurulmuş; ilan tarihinden itibaren 1 yıl içinde yapılan başvurular, DSİ'nin görüşü de eklenerek Adıyaman Valiliğine iletilmiştir.

Adıyaman Valiliğinde kurulan "Baraj Mücavir Alanlarının Kamulaştırılmasını İnceleme Komisyonu" tarafından yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda düzenlenen 4.4.1997 tarihli "Çat Barajı Mücavir Alan Kamulaştırma Raporu"nda: 1. Altuntaş Köyü, 2. Bozgedik Köyü ve Düzağaç Mezrası, 3. Gölbağı Köyü, 4. Gölbağı- Aligör Mezrası, 5. Taşdamlar (Şerefhan) Köyüne bağlı Biris,Çat ve Gömüçirpi Mezraları, 6. Köseuşağı Köyü, 7. Kalecik Köyü, 8. Aşağıköy arazilerinin kamulaştırılmasına karar verilmiştir.

A) Davacı DSİ Genel Müdürlüğü vekilince, anılan raporun 2,3,4 ve 7 no'lu bendlerine İdarelerinin de aynen katıldığı; ancak, raporun 1,5,6 ve 8 no'lu bentlerine ilişkin komisyon kararının, yürürlükteki mevzuat hükümlerine aykırı olduklarından bahisle iptaline karar verilmesi istemiyle, 20.7.1997 günlü (yenilenen) dilekçe ile idari yargı yerinde dava açılmıştır.

1- GAZİANTEP İDARE MAHKEMESİ; 29.12.1998 gün ve E:1997/657, K:1998/2385 sayı ile, dava konusu komisyon kararının 1,5,8 no'lu bentlerinin iptaline ve davanın 6 no'lu bende yönelik kısmının reddine karar vermiştir.

Anılan karar, taraflarca temyiz edilmesi üzerine DANIŞTAY ALTINCI DAİRE'nin 20.3.2001 gün ve E:2000/698, K:2001/1389 sayılı ve "Uyuşmazlık, 2942 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin uygulanmasından kaynaklandığından, davanın anılan maddenin son bendi uyarınca adli yargıda çözümlenmesi gerekmektedir. İdare Mahkemesince işin esasının incelenmesi suretiyle karar verilmesinde isabet görülmemiştir." yolundaki kararı ile bozulmuştur.

2- GAZİANTEP İDARE MAHKEMESİ; 19.9.2001 gün ve E:2001/1315, K:2001/1079 sayı ile, anılan Danıştay bozma kararına uymak suretiyle ve 2942 sayılı Yasa'nın 12. maddesinin uygulanmasından doğan davada aynı maddenin son bendi uyarınca adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

B) Davacı İdare vekilince, aynı istekle, 17.7.2001 gününde adli yargı yerinde dava açılmıştır.

1- ÇELİKHAN ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 29.1.2004 gün ve E.2001/28, K:2004/7 sayı ile, davacı ve davalı kurumların 3533 sayılı Kanunun 1. maddesinde yer alan kuruluşlardan olması nedeniyle uyuşmazlığın usulen mecburi tahkim yoluyla çözülmesinin gerekeceği gerekçesiyle Mahkemenin görevsizliği nedeniyle dava dilekçesinin reddine karar vermiştir.

Bu karar, davacı DSİ ve bir kısım müdahillerin vekillerince temyiz edilmesi üzerine YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ'nin 3.6.2004 gün ve E:2004/4879, K:2004/6375 sayılı ve "Talep, Valilik tarafından oluşturulan komisyonun almış olduğu idari kararın iptaline ilişkin olması sebebiyle görevli mahkeme, İdare Mahkemesidir. Bu gerekçe ile mahkemece görevsizlik kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden, gerekçede gösterilen nedenlerle dava dilekçesinin reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir." yolundaki kararı ile bozulmuştur.

2- ÇELİKHAN ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 8.10.2004 gün ve E:2004/29, K:2004/30 sayı ile, anılan Yargıtay bozma kararına uymak suretiyle ve idari kararın iptaline dair davaya bakma görevinin İdare Mahkemesine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Dr. Atalay ÖZDEMİR, M.Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Serap AKSOYLU, Z.Nurhan YÜCEL, Abdullah ARSLAN ve H. Hasan MUTLU'nun katılımlarıyla yapılan 10.10.2005 günlü toplantısında;

1- İLK İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27.maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, dava dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ:

Raportör-Savcı İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; İlgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Ahmet Yahya ÖZDEMİR'in davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

KARAR : Dava, Baraj Mücavir Alanlarının Kamulaştırılmasını İnceleme Komisyonu kararının iptali isteminden ibarettir.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun "Kısmen kamulaştırma" başlıklı 12. maddesinin altıncı fıkrasında," Baraj inşası için yapılan kamulaştırmalar sonunda kamulaştırma sahasına mücavir taşınmaz mallar, çevrenin sosyal, ekonomik veya yerleşme düzeninin bozulması, ekonomik veya sosyal yönden yararlanılmasının mümkün olmaması hallerinde, sahiplerinin yazılı başvurusu üzerine kamulaştırmaya tabi tutulur. Bu hususları düzenleyen yönetmelik,Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca; İçişleri, Maliye, Bayındırlık, Tarım ve Orman, Köyişleri ve Kooperatifler bakanlıkların görüşü de alınmak suretiyle hazırlanır. Bu yönetmelik, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulur ve Resmi Gazete'de

yayımlanır. Bu suretle kamulaştırılan mücavir taşınmaz mallar hakkında 22 ve 23 üncü maddeler hükmü uygulanmaz. İdare, bu taşınmaz mallar üzerinde imar mevzuatı hükümlerini de göz önünde tutarak dilediği gibi tasarrufta bulunabilir ve gerektiğinde Hazineye bedelsiz olarak devredebilir." hükmü yer almış; aynı maddenin son fıkrasında "Bu maddenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar adli yargıda çözümlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyalarının incelenmesinden, yapımı tamamlanan Çat Barajının su havzası çevresindeki yerleşim birimlerinde, anılan Yasa maddesi uyarınca hazırlanarak 27.6.1985 tarih ve 85/9634 sayılı BKK. ile yürürlüğe konulan "Baraj İnşaatı İçin Yapılan Kamulaştırılmalarda Kamulaştırma Sahasına Mücavir Taşınmaz Malların Kamulaştırılması Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre yapılan ilan üzerine, taşınmaz maliklerince taşınmazlarının kamulaştırılması yolundaki başvurular DSİ tarafından incelenerek idare görüşüyle birlikte Adıyaman Valiliğine iletilmiş olup, anılan Yönetmeliğin 7. maddesinde öngörüldüğü üzere, valinin görevlendirdiği bir vali yardımcısının başkanlığında, İçişleri, Maliye ve Gümrük, Bayındırlık ve İskan, Tarım Orman ve Köyişleri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarına bağlı il temsilcileri ile DSİ tarafından görevlendirilen bir yetkiliden oluşan "Baraj Mücavir Alanlarının Kamulaştırılmasını İnceleme Komisyonu" tarafından alınan kamulaştırma kararlarının dava konusu edildiği anlaşılmaktadır.

Olayda, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 12. maddesinin altıncı fıkrası hükmü ile bu hüküm uyarınca çıkarılan Yönetmelik hükümleri uygulandığına göre, bu uygulamadan doğan anlaşmazlığın görüm ve çözümünde, anılan Yasa maddesinin son fıkrasının açık hükmü karşısında adli yargı yerinin görevli olduğu tartışmasızdır.

Açıklanan nedenlerle, Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümümde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Çelikhan Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 8.10.2004 gün ve E:2004/29, K:2004/30 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 10.10.2005 gününde Üyelerden Dr. Atalay ÖZDEMİR ve Mustafa Lütfü ÜÇKARDEŞLER'in KARŞIOYLARI ve OYÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

KARŞI OY :

Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesinde kısmen kamulaştırma düzenlenmiştir. Maddede kısmi kamulaştırma halinde kamulaştırılan malın değerinin belirlenmesine ilişkin kurallar yer almaktadır. Maddenin uyuşmazlığa konu fıkrasında ise, baraj kamulaştırmalarında kamulaştırma sahasına mücavir taşınmaz malların yazılı şartların bulunması halinde kamulaştırmaya tabi tutulacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemeye görev mücavir taşınmaz malların kamulaştırılmasından sonra çıkan uyuşmazlıklar nedeniyle, malları kamulaştırılanların taraf olduğu davaların bu madde kapsamında değerlendirilip çözümleneceğini kabul zorunludur. Somut olayda Adıyaman Valiliğinde kurulan "Baraj Mücavir Alanlarının Kamulaştırılmasını İnceleme Komisyonu" tarafından alınan kamulaştırma kararının iptali istenmiştir Dava DSİ Genel Müdürlüğü tarafından Adıyaman Valiliği aleyhine açılmıştır. Taşınmaz malikleri tarafından açılmış bir dava bulunmamaktadır.Uyuşmazlık, komisyon tarafından kamulaştırma yapılmasına ilişkin kararın iptali isteminden kaynaklandığından ve iki idare arasında olduğundan, idarenin kendi iç ilişkisi içerisinde idare hukuku esaslarına göre çözümlenmesi gereken niteliktedir. Taşınmazları kamulaştırılan kişiler davada taraf olmadığından uyuşmazlığın 12. madde kapsamında kabul edilmesi mümkün değildir. Anılan komisyonun kamulaştırma kararının iptali istendiğine ve davanın her iki tarafı idare olduğuna göre uyuşmazlığın çözümünde İdari Yargı görevlidir. Gaziantep İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekir. Adli Yargının görevli olduğuna, Çelikhan Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması yolundaki çoğunluk görüşüne katılamıyoruz.

Üye Dr. Atalay ÖZDEMİR

Üye Mustafa Lütfü ÜÇKARDEŞLER